

MEHMET ÇAVUŞOĞLU

Zeynep KERMAN*

Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu'nu İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdiğim 1963 yılında tanıdım. Rahmetli hocamız Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu, iki gençle derse girerek "Sizlere yeni asistanlarımızı, Yeni Türk Dili asistanı Mertol Tulum ve Eski Türk Edebiyatı asistanı Mehmet Çavuşoğlu" nu tanıyım demiş ve hemen arkasından "Kızlar, haberiniz olsun, ikisi de bekârdır" sözlerini eklemiştir. Hocanın esprili tutumunu bilmeyen bizler çok şaşırılmış ve utanmıştık. Mertol Tulum'un boynuna kadar kızarmasından onun da utandığını anlamıştık ama Mehmet Çavuşoğlu, kendine has gevrek kahkahasını tutamamıştı. O yıl Mehmet Çavuşoğlu, bize aruz vezni dersine geldi. Bizleri bir hayli küçümsüyor ve hayli alay ediyordu. Bu yüzden onu başlangıçta hiç sevmedik. Aradan yıllar geçti. Ben Yeni Türk Edebiyatı Kürsüsü'ne asistan oldum, Çavuşoğlu doçentti. Sabah ikimiz de erkenden Fakülte'ye gelirdik. Odalarımız karşı karşıya idi. O kapısını daima açık tuttuğu için, hemen onun odasına girer ve sabah kahvesini beraber içerdik. Ben erken gelmişsem, o mutlaka uğrardı. Rahmetli Necmettin Hacıeminoğlu ve Birol Emil'le ayrılmaz bir üçlü oluştururlar, biz de onlara sacayağı derdik. Bu sacayağına Erzurum'dan her gelişinde rahmetli Mehmet Akalın da katılırdı. Birol Emil'le Mehmet Çavuşoğlu durmadan tartışırlardı. İlk zamanlar bir kavga kopacağını zannederek çok ürkerdim ama İnci Enginün'ün sakinliğini görünce rahattıdım. Özellikle aybaşlarında, öğle yemeği tatilinde sacayağı bir anda ortadan kaybolur, birkaç saat sonra biraz çakır keyif dönerlerdi. Birol Bey'le Hacıeminoğlu evliydi. Birkaç yıl sonra Çavuşoğlu, ağabeyimin Mülkiye'den çok sevdiği ve takdir ettiği, "erkek Emine" dediği sınıf arkadaşıyla evlendi, aileye Mehmet Sami'nin katılmasıyla mutlu ve başarılı bir hayata kavuştu. Bazı günler Mehmet Sami'yi Fakülte'ye getirirdi. En büyük zevkim bu güzel çocuğu "Mehmet Sami Efendi" diye kızdırmaktı. "Hayır, ben efendi değilim!" diye bağırarak üzerime yürüyüşünü hâlâ o güzel günlerden bir enstantane olarak hatırlıyor ve hüzünleniyorum.

Doçentlik tezimi bitirmiş, on bir nüsha olarak daktilo etmişim. O zamanlar Türkolojide güzel bir âdet vardı. On bir nüshanın tashihi çok

* Prof. Dr., emekli öğretim üyesi, zeynepkerman@hotmail.com

zaman alan bir işti. Düzeltme işi imece usulü yapılırdı. 326 veya 328 numaralı dershanelerde hemen bütün asistan ve doçentler toplanır, herkes bir nüshayı alır, tez sahibi yaptığı düzeltmeleri yüksek sesle okur, arkadaşlar önlerindeki nüshayı düzeltirdi. Çavuşoğlu, bu işte başı çekerdi.

Bazı sabahlar, Çavuşoğlu ile Kaplan hocayı bir beyit üzerinde konuşurken bulurdum. Bu çok zevkli bir sohbetti, hemen bir iskemleye çöker, onları hayranlıkla dinlerdim. Eski Türk edebiyatının efsane hocası Ali Nihat Tarlan'ın bayrağını o devralmıştı, sanki zamanının az olduğunu hissetmişcesine, sabahlara kadar çalışırdı.

Sert bir mizacı vardı, zaman zaman sonunu düşünmeden kırıcı konuşurdu. Bir jüride onunla hayli sert bir münakaşamız oldu. İtiraf edeyim ki, kendisine kırıldım ve bunu ondan saklamadım.

Yüksek Öğretim Kanunu çıktıktan sonra, hepimiz çeşitli üniversitelere dağıldık. O Konya'ya gitti. Döndükten sonra İstanbul Üniversitesi'nde profesör olması mümkün değildi. O da Mimar Sinan Üniversitesi adını olan Güzel Sanatlar Akademisi'nin Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kurdu. Ben doçentlikte beş seneyi geride bırakmış, ancak kadro problemi ve mevzuat dolayısıyla profesör olamıyordum. Mutlaka başka bir üniversiteye gitmem gerekiyordu. Ancak hayatımın hiçbir döneminde kulis yapamadığım için bir teklif gelmesini bekliyordum. İşte bu sıralarda, aramız biraz limonî olduğu için Çavuşoğlu, sevdiğim birkaç kişiyi araya koyarak dolaylı bir teklifte bulundu. Üzerinde uzun uzun düşündüğüm bu teklifi, ikimizin de sinirli bir mizaca sahip olduğumuz için reddettim. İlmî çalışma ancak huzurlu bir ortamda gerçekleşebilirdi. Ana bilim dalımızın değerli asistanı Dr. Abdullah Uçman, kadrosuzluk sebebiyle yardımcı doçentliğe atanamıyordu. Oysa çok çalışkan ve donanımlı bir gençti. O sıralarda vekâleten anabilim dalı başkanlığını yürüttüğüm için, Abdullah Uçman'ın dilekçesine onay vererek, onu Çavuşoğlu'nun yanına gönderdim. Abdullah Uçman sık sık odama uğrar, beni ikna etmeğe çalışırdı. Yanılmıyorsam aradan bir buçuk, iki sene geçmişti. Mimar Sinan Üniversitesi'ne Prof. Gündüz Gökçe rektör olarak atanmıştı. Bu seçimden hemen sonra, Çavuşoğlu'nun dekan olacağı söyleniyordu. O ise, Bodrum'da tatilden başka bir şey düşünmüyordu. Rektörün bütün ısrarlarına rağmen, dekanlık seçimini beklemeden, çok sevdiği Bodrum'a kavuşmadan, müessif bir trafik kazasında aramızdan ayrıldı.

Sahasında çok iyi yetişmiş bu genç ve dinamik ilim adamının, kafasındaki projeleri gerçekleştirilmeden vefatı, beni çok sarstı. İçten içe, teklifini kabul etmediğim için de biraz vicdan azabı duyuyordum.

Kısa bir süre sonra, Abdullah Uçman, rektörün benimle görüşmek istediğini bildirdi. Güneşli bir yaz sabahı, Mimar Sinan Üniversitesi'nin Boğaz'ın nefis manzarasına sahip rektörlük makamında görüştük. Bana: "Çavuşoğlu sizden çok sitayişle bahsedirdi. İstanbul Üniversitesi'nde Yeni Türk Edebiyatı sahasında çok iyi yetişmiş bir kız var. Onu kandırabilirsem, bölüm çok gelişebilir; ben de gözüm arkada kalmadan Amerika'ya gidip, yarım kalan projemi tamamlayabilirim." derdi, dedikten sonra, hiç unutamayacağım, gerçek bir dostun vefasını gösteren şu cümleyi ekledi: "Ben bunu Çavuşoğlu'nun vasiyeti olarak kabul ediyorum ve sizden, bize katılıp, bölümü derleyip toplamanızı, yetim kalan gençlere destek vermenizi rica ediyorum."

Bu cümle beni derinden sarstı, âdeta silkeledi. Derhal teklifi kabul ettim. Kadronun açılması, benim müracaatım, jürinin toplanması, raporların verilmesi bir, iki ay içinde tamamlandı.

Fen-Edebiyat Fakültesi Beşiktaş'ta şimdi yanılmıyorsam Bahçeşehir Üniversitesi'ne devredilen küçük bir binada hizmet veriyordu. Fizikî imkânlar çok sınırlıydı. Her bölüme en fazla dört oda tahsis edilmişti. Buna rağmen, Çavuşoğlu dışında bütün bölüm başkanları en büyük odayı kendilerine tahsis etmişlerdi. Asistanlar, öğretim görevlileri adeta üst üsteydiler; bazen aynı masayı dönüşümlü olarak kullanıyorlardı.

Çavuşoğlu ise, küçük odalardan birini seçmiş, büyük odayı öğretim görevlileri ve asistanlara tahsis etmişti. İki yardımcı doçent ise başka bir küçük odadaydılar. Ben bu düzeni aynen devam ettirdim. Zira en fazla çalışmaya muhtaç olanlar gençlerdi. Önce onların fizikî şartlarını düşünmemiz gerekiyordu.

Çavuşoğlu'nun kitapları bütün bir duvarı tavana kadar kaplayan camlı kütüphanede muntazam bir şekilde duruyordu. Dekan, bunları kutulayıp depoya kaldırtmamı önerdi. Derhal reddettim. Aile gelip alıncaya kadar, kitaplar onun bıraktığı şekilde kalmalıydı. Başka bir duvara, kendi imkânlarımla bir kitaplık yaptırarak, gerekli kitaplarımı ve notlarımı oraya koydum. İki sene kadar sonra, sevgili Mehmet Sami onları aldı. Kapıda ismi yazılı olduğu levhanın altına kendi ismimi koydurttum. Bu Fakülte'de bazı

Zeynep KERMAN

çirkin dedikodulara yol açtı. Koridoru mezarlık diye nitelendirenler oldu; cevabını Yönetim Kurulu'nda ağır bir dille verdim.

Mimar Sinan'a geçmemden bir ay kadar sonra, kardeşi değerli dost Ali Çavuşoğlu, Almanya'dan geldiğinde beni de ziyaret etti. Kapıda ağabeyinin adını görünce çok duygulandı, bana teşekkür etti. Ali çok iyi fotoğraf çekerdi, ondan Çavuşoğlu'nun büyükçe bir resmini istedim. Orada görev yaptığım yıllar boyunca, kapının karşısındaki duvarda, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mehmet Kaplan, Hakkı Dursun Yıldız ve Mehmet Çavuşoğlu'nun gülümseyen resimleri bana eşlik etti; zor zamanlarımda moral kaynağım oldu.

Sevgili Mehmet Çavuşoğlu, sen aramızdan çok erken ayrıldın ama hiç unutulmadın. Nurlar içinde yat.